

Norge under oljerikdommene

Amerikaniseringen av Statoil

På 1970- og store deler av 1980-årene gikk Statoil «i lære» hos og rekrutterte personell fra de store amerikanske selskapene Mobil og Esso. Det har vært antydning at Statoil kopierte elementer av både arbeidsmåter og kultur. Samtidig viste for eksempel en evaluering av Statoil og BP-samarbeidet i 1994 at det var betydelige kulturelle forskjeller mellom de to partnerselskapenes ansatte, og at Statoil-ansatte viste kulturtrekk det er lett å oppfatte som typisk «norske».¹ Hvor «amerikanisert» ble Statoil i etableringsfasen?

Leverandørindustrien

Det vokste tidlig opp en betydelig leverandørindustri omkring petroleumsvirksomheten i Norge. Forholdsvist lite er imidlertid skrevet om de to gruppene som dominerte verkstedindustrien i 1970-årene, Aker og Kværner, og som i 2002 fant sammen til ett selskap. For begge disse selskapene ble leveranser til industrien veien til vekst og spesialisering og internasjonal ekspansjon.² Både på verksted- og supplisiden finnes det trolig temaer/caser som kan egne seg for masteroppgaver.

Statoil og rørene

Eierskap til rørledninger og makt over hvor de skal gå, har alltid vært en strategisk viktig del av petroleumsvirksomheten på land og offshore. Statpipe, rørtraseen som forbandt gassen fra Statfjord-feltet med Norpipe-systemet og det kontinentale gassmarkedet via Kårstø i Rogaland, ble av Arve Johnsen utpekt som det viktigste Statoil hadde fått til i hans sjefsperiode. Prosessene rundt Statpipe og andre rørprosesser vil trolig kunne danne utgangspunkt for én eller flere masteroppgaver.

Åsgard-utbyggingen

Utbyggingen som felte Harald Norvik regnes også blant de teknisk sett banebrytende prosjektene på norsk sokkel.³ Det var verdens største undersjøiske produksjonsanlegg og et avansert transportsystem som innebar at produksjonen i Norskehavet og Nordsjøen ble knyttet sammen. Norsk leverandørindustri og engineering spilte en viktig rolle. Sammenhengen mellom Åsgard-overskridelsene og Norviks utspill om privatisering av Statoil i februar 1999. En studie av planlegging og utbygging av Åsgard-feltet vil danne et utmerket utgangspunkt for en masteroppgave.

Statoil og fagforeningene

Helge Ryggvik hevder at Statoil gjennom interaksjonen med de store internasjonale oljeselskapene la seg til vaner i relasjonen til selskapets arbeidstakere som var uvanlige i en

¹ Ryggvik 2012b

² Ryggvik 2000

³ Martinsen 2004, 56

norsk sammenheng. Dette var en tilnærming preget av individualisme, i kontrast til de normene for organisering og kollektive forhandlinger om lønn og sikkerhet som rådde på fastlandet. Ryggviks tese kan formodentlig belyses/utfordres/nyanseres ved undersøkelser i Statoils eget kildemateriale.

Troll-feltet og gassforhandlinger

Reagan-administrasjonen så i 1980-årene Troll i sammenheng med ønsket om å gjøre Vest-Europa mindre avhengig av gassleveranser fra Sovjetunionen. Troll-feltet var samtidig avhengig av store teknologiske gjennombrudd, bygging av rekordstore betongplattformer, bruk av flerfaserør for ilandføring osv. for å komme i stand. Kamp om posisjoner på feltet har vært omtalt som «et rått maktspill» mellom ulike norske og utenlandske selskaper. En studie av ett eller flere elementer i Statoils politikk overfor Troll-feltet vil kunne danne et utmerket utgangspunkt for en masteroppgave.

NORSOK og Intsok

NORSOK (Norsk sokkels konkurranseposisjon) ble opprettet i 1993 som et samarbeid mellom myndighetene, operatørene og leverandørindustrien for å redusere kostnadene på norsk sokkel.⁴ Hvilken rolle spilte Statoil i NORSOK-arbeidet, og hvordan preget NORSOK-arbeidet Statoils virksomhet?

Intsok ble opprettet i 1997 som et lignende samarbeid mellom norske myndigheter og norske oljeselskaper for å legge til rette for internasjonal ekspansjon. Hvilken betydning hadde Statoil i dette arbeidet? Og hvilken betydning fikk Intsok for Statoil eller andre selskapers internasjonalisering?

Andre oppgavemuligheter kan også antydes, samt at man i samråd med veileder kan komme frem til ytterligere andre:

- Statoils internasjonale ekspansjon
- Samfunnsansvar i Norge og i utlandet
- Andre olje- og gassfelt enn de nevnte her
- Oljearbeiderstreiken i 1990
- Statoil og lokalpolitikken
- De politiske omstendighetene rundt tildeling og operatørskap
- Teknologiske løsninger for utvinning og ilandføring osv.⁵

Studenter tilknyttet prosjektet kan søke om studentstipend på inntil 45 000 kroner.

(Referansene i denne teksten er hentet fra forprosjekt-pdf'en til [«Statoils og norsk oljevirksohmets historie»](#))

⁴ Ryggvik 2000, 271

⁵ Se f. eks. Lerøen 1996, 2006